

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

PECULIARITIES OF THE STATE INFORMATION POLICY IN CONDITIONS OF THE WAR

Терещенко В.В., помічник судді
Шостий апеляційний адміністративний суд

Стаття присвячена особливостям державної інформаційної політики в умовах війни. Наголошено, що використання інформаційних технологій у військово-політичній справі істотно впливає на всю військово-політичну практику. Відбуваються значні зміни у військовій стратегії та тактиці досягнення політичних цілей військовими засобами, розширюються уявлення людей про військову політику, військово-політичні відносини, інформаційну війну. Інформаційні війни – це особливий виклик для сучасної системи цінностей. Підкреслено, що у демократичному і правовому суспільстві не можливо заборонити проведення «журналістського розслідування». Водночас, логіка військового протистояння вимагає визначення меж та порядку здійснення оприлюднення його результатів. Інформація, отримана таким чином, може і повинна розглядатися як орієнтуючі відомості, що вимагають своєї перевірки компетентними правоохоронними органами держави (наприклад, у статусі повідомлення про правопорушення). Зрозуміло, що саме ці органи мають приймати рішення як про саму можливість оприлюднення отриманих в результаті «журналістського розслідування» даних, так і про їх обсяг та час здійснення такого оприлюднення. Головним і незаперечним має бути забезпечення інтересів суспільства, держави та прав і свобод громадян в умовах війни. Стійкість та міцність соціальної системи пропорційна ступеню узгодженості дій органів державного управління та медіа, що забезпечує прямий та зворотний зв'язок між громадянським суспільством та державою. Події російсько-української війни загострили та пришвидшили процеси формування державної інформаційної політики у кризових умовах. Інформаційна політика в умовах війни включає комплекс дій та заходів нормативно-правового, організаційного, контрольного та іншого характеру, спрямованих на дотримання принципів свободи діяльності у сфері медіа та забезпечення балансу інтересів суспільства та держави в умовах відбиття збройної агресії.

Ключові слова: інформаційна політика, держава, війна, журналістське розслідування, оприлюднення.

The paper is dedicated to peculiarities of the State Information Policy in conditions of the war. There is stressed, the using of information technologies in military and political affairs effects significantly on the whole military and political practice. Significant changes are taking place in the military strategy and tactics of achieving political goals with the help of military means. Imagines of people about a military policy, military and political relations, and an information war are expanding. Information wars are especial challenge for current values system. There is outlined, it is impossible to prohibit conduction of "journalistic search" in the democratic and legal society. At the same time, the logic of the military confrontation demands determination of frames and order of the publication of its results. Information received in such way, can and should to be viewed as orienting data that demand to be checked by competent law enforcement agencies of the state (for example, in the status of notification of an offense). It is clear, these agencies should make decisions about both possibility of publication of data, provided by "journalistic search" and their volume, and time of the publication. Providing of interests of the society and of the state, and rights and freedoms of citizens in the conditions of the war have to be major and undeniable. The stability and strength of the social system is proportional to the degree of coherence between the actions of state administration bodies and the media, which ensures direct and reciprocal communication between civil society and the state. The events of the Russian-Ukrainian war exacerbated and accelerated the processes of forming the state information policy in crisis conditions. Information policy in conditions of the war includes a set of regulatory, organizational, and control actions and measures that are directed to compliance with the principles of freedom of activity in the media sphere and ensuring the balance of the interests of society and the state in the conditions of repelling armed aggression.

Key words: information policy, state, war, journalistic search, publication.

Актуальність проблеми. Сучасний політичний процес відзначається широкою участю інституцій громадянського суспільства у формуванні політичних рішень та залученням засобів масової інформації до їх обговорення та дискусії. Внутрішня та зовнішня політика держав зазнає зростаючого тиску з боку громадськості як усередині країн, так і за їх межами. Цьому сприяє процес глобалізації інформаційних потоків, які практично безперешкодно циркулюють у світі. Фактично, у наш час завершується процес інформатизації суспільно-економічного життя та становлення глобального інформаційного простору.

Суспільство, використовуючи сучасні можливості в галузі інформації, отримало важелі впливу, які дозволяють здійснювати громадський контроль над діяльністю держави та впливати на ухвалення політичних рішень. Особливо яскраво це демонструє період подолання різноманітних кризових явищ, коли відбувається «мобілізація» соціального організму та залучення широких мас громадян до цих процесів. Війна з надзвичайною гостротою ставить перед громадськими та державними діячами, політиками, та всім суспільством актуальні завдання: виробити ефективну державну інформаційну політику як інструмент регулювання взаємодії в умовах масштабного військового конфлікту усіх компонентів суспільно-політичної системи та, насамперед, держави, громадянського суспільства та засобів масової інформації. У військових умовах суттєво змінюється статус інформації, тобто її позитив-

них наслідків, та поширюються можливості негативного характеру. Іншими словами, у військовій сфері, порівняно з іншими, негативні інформаційні впливи мають ефект, що зростає пропорційно розгортанню конфлікту. У такій ситуації особливого значення набуває здійснення цілеспрямованої публічно-правової діяльності та регулювання процесів створенням належних умов для вирішення різноманітних оборонних завдань. Їх рішення перебуває у прямій залежності від рівня політичної культури та зрілості політичної свідомості суспільства, адекватності усвідомлення окремими членами суспільства нагальних потреб та викликів сьогодення. Стійкість, міцність соціальної системи пропорційна ступеню узгодженості дій органів влади та суспільства, що забезпечує прямий та зворотний зв'язок між громадянським суспільством та державою в умовах жорстокого військового протистояння з агресором. Підкреслимо, що такими завданнями є боротьба з негативними впливами на військово-інформаційний ресурс держави, забезпечення ефективного функціонування системи інформаційного забезпечення у військовій та соціально-економічній сфері. Специфіка такої діяльності полягає в тому, що такі завдання необхідно вирішувати одночасно, постійно, ефективно та цілеспрямовано.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інформаційної політики в умовах конфлікту сьогодні все частіше знаходила своє відображення у працях окремих вітчизняних науковців. Зазначена проблема в окремих аспектах знайшла відображення у ряді публікацій

вітчизняних дослідників. Серед них пропонується звернути увагу на праці таких науковців, як: О.Д. Добрянська [1], А.М. Новицький [2], Н.Б. Новицька [3], О.О. Пунда [1], В.С. Цимбалюк [4], М. Швець [5] та інші [6, 7]. У їх працях основна увага звертається переважно на питання правового забезпечення інформаційної політики як складової механізму державного управління у зазначеній сфері суспільних відносин. Сучасні умови війни в Україні, викликані агресією РФ, вимагають пошуку нових засобів державного регулювання інформаційної сфери, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – це комплексний загальнотеоретичний аналіз проблем визначення організаційно-правових особливостей державної інформаційної політики в умовах війни та їх нормативно-правове закріплення.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні практика здійснення державної інформаційної політики потребує нового її теоретичного переосмислення. Цей процес перебуває у прямій залежності від процесів наукової обґрунтованості та ефективності здійснення інформаційної політики держави, її світоглядного забезпечення. Як відомо, ці проблеми адміністративно-правовою та управлінською наукою пропрацьовані недостатньо. Те саме спостерігається і в інформаційній сфері: державна інформаційна політика, як правило, розглядається як допоміжна для обслуговування корпоративних інтересів державної влади, а засоби масової інформації (як офіційні, так і ні) – як якась сполучна тканина між державою та громадянським суспільством. Це суперечить об'єктивному факту, що відбиває самодостатність засобів масової інформації (преси) як носія інформаційної влади [1].

Внаслідок сучасної інформаційної революції відбувається формування нової інформаційної реальності у вигляді глобальної інформаційної інфраструктури. Побудова провідними державами світу інформаційного суспільства, їхнє прагнення до інформаційного домінування та здійснення певного контролю за спрямованістю та змістом інформаційних потоків, породжують протиріччя нового типу, вирішення яких уже неможливе традиційними управлінськими способами. Поряд із позитивними явищами глобальної інформатизації чіткіше проступають нові глобальні проблеми. Насамперед, це стосується сфери інформаційної безпеки та інформаційних війн. Зрозуміло, що не можна стверджувати, що ці проблеми виникли лише в умовах глобальної інформатизації, але виникнення єдиного світового інформаційного простору, дозволило перетворити його на ще одне поле протистояння. Використовуючи свою інформаційну перевагу, окремі держави здійснюють інформаційне протистояння із менш сильними суперниками. Водночас, активне використання інформаційних технологій у військово-політичній справі істотно впливає на всю військово-політичну практику. Відбуваються значні зміни у військовій стратегії та тактиці досягнення політичних цілей військовими засобами, розширюються уявлення людей про військову політику, військово-політичні відносини, інформаційну війну. Інформаційні війни – це особливий виклик для сучасної системи цінностей. Маніпулювання інформацією через психологічний вплив на опонента історично давно виступав засобом ведення війни. Особливістю інформаційної війни є не тільки те, що вплив здійснюється з використанням новітніх засобів, а й те, що це невідконтрольний ресурс, який дуже слабо піддається правовій регламентації, тому активно застосовує неправдиву, перекручену інформацію, як засіб маніпуляції свідомістю. Сучасне глобалізоване суспільство трансформує роль держави, державної влади, системи державної оборони у військовому конфлікті [8]. Мета інформаційної війни – послабити моральні та матеріальні сили супротивника або конкурента й посилити власні. Вона передбачає заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній

та емоційній галузях. Очевидно, що інформаційна війна – складова частина ідеологічної боротьби [9].

У змісті сучасної війни чітко вирізняється боротьба за інформацію. Причому, якщо інформаційна перевага розглядалася як одна з найважливіших умов перемоги у війні, то в умовах російсько-української війни акцент у збройному зіткненні сторін все частіше зміщується у бік завоювання та утримання цієї переваги. У цьому контексті інформаційно-медійна активність представників української влади та особисто Президента України В. Зеленського є новітнім проявом подібної боротьби.

Сьогодні, крім традиційного розуміння війни як збройного зіткнення відповідних людських сил та технічних засобів, з'явилися нові терміни, що описують це явище: «гібридна», інформаційна війна, кібервійна, війна компроматів та ін. Саме поєднання результатів інформаційної революції з військовою справою зумовило утвердження нової сфери життя – військово-інформаційної. Реалізація інтересів різних соціальних сил у цій сфері вимагає від держави та її органів не лише визначення своєї позиції, а й активної діяльності щодо регулювання відносин між ними.

Теоретико-методологічна база формування ідеології інформаційної політики в умовах війни має ґрунтуватися на сучасних уявленнях про державну інформаційну політику як про систему ідей, установок, цілей, методів та засобів, за допомогою яких держава (в особі своїх органів та посадових осіб) здійснює нормативно-правове регулювання відносин між громадянським суспільством та інформаційною системою держави, яка володіє власним потенціалом влади та впливу на суспільні процеси. Органи масової інформації орієнтуються на потреби особистості – суб'єкта (споживача інформації), надаючи йому доступ до необхідних відомостей, що має допомагати йому усвідомлено брати участь у процесі суспільних перетворень, впливати на соціальну практику. Завдання держави в таких умовах полягає в тому, щоб розробити адекватну соціальним умовам, що склалися, і високоефективну нормативно-правову базу, яка б задавала основні параметри та регулятори інформаційної політики держави, що структурує як її взаємодію із засобами масової інформації, так і взаємодію засобів масової інформації з громадянським суспільством. Центральним принципом цієї політики є доступ до інформації та, водночас, – захист власних інтересів держави від зловживань із боку приватних засобів друку, насамперед, з допомогою законодавства.

Із теоретичної точки зору, інформаційна політика – це використання ресурсів публічної влади для вибору ефективних шляхів вирішення найбільш гострих проблем розвитку інформаційної сфери. Статтею 6 Закону України «Про інформацію» встановлено, що державна інформаційна політика – це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації [10]. Інформаційна політика займається організацією процесів породження, розповсюдження та зберігання інформації в соціальних системах, що є досить чутливими до внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків. Тому такі процеси породження, розповсюдження та зберігання інформації організуються й контролюються всіма суспільствами [11].

Державна інформаційна політика повинна закласти основи для вирішення фундаментальних завдань розвитку суспільства, головними з яких є формування єдиного інформаційного простору України та її входження у світовий інформаційний простір, гарантування інформаційної безпеки особистості, суспільства й держави [7]. Інформаційна політика в її сучасному розумінні є інструментом забезпечення безпеки людини, суспільства, держави, а також світової спільноти. У багатьох країнах та міжнародних об'єднаннях існують спеціальні структури, що здійснюють інформаційну діяльність. Крім того, у цій

діяльності беруть активну участь і перші особи держави, реалізуючи найважливіші інтереси у сфері національної та міжнародної безпеки. Потужні структури з питань реалізації інформаційної політики існують, як в авторитарних державах, так і в країнах із демократичним режимом. Таким чином, адміністративно забезпечена і концептуально структурована інформаційна політика дозволяє вирішувати низку найважливіших національних і міжнародних завдань. Важливими завданнями інформаційної політики в умовах війни має стати вирішення проблеми балансу інтересів суспільства, отримання об'єктивної та своєчасної інформації, та необхідність дотримання вимог секретності в умовах ведення масштабних бойових дій. Виконання різноманітних завдань збройними силами та іншими мілітаризованими формуваннями з відбиття агресії ворога.

Влада має комунікативно-інформаційну природу. Відповідно, управління суспільними процесами з боку держави неможливе без наявності різних джерел та потоків інформації, які акумулюють соціальні потреби, інтереси та думки різних суб'єктів соціально-політичного процесу та сприяють підвищенню ефективності не тільки політики органів державної влади, а й характеру їхньої взаємодії з громадянським суспільством. Взаємини між інститутами державної влади та засобами масової інформації визначаються характером політичної ситуації та специфікою взаємодії громадянського суспільства та влади у той чи інший період їх розвитку.

В умовах демократичної політичної системи засоби масової інформації активно емансипуються, перетворюючись на автономну структуру, що забезпечує механізм зворотного зв'язку у складних політичних системах. Інформаційне середовище є саморегулюючою системою, тому одним із завдань демократичної держави, у зв'язку з цим, є необхідність створення умов для обмеження фінансового чи політичного тиску на засоби масової інформації. Відповідно, можна говорити про те, що взаємини засобів масової інформації та держави є яскравим показником характеру суспільних відносин та політичної ситуації в соціумі.

Інформаційна політика в умовах війни – це система заходів, що здійснюються державою спільно з інститутами громадянського суспільства щодо регулювання інформаційних процесів, формування та розвитку інформаційного суспільства на основі пріоритету національних інтересів країни в сфері її оборони, з метою захисту прав та інтересів людини, моральних цінностей, забезпечення інформаційної безпеки особистості, суспільства та самої держави [1].

Стійкість та міцність соціальної системи пропорційна ступеню узгодженості дій органів державного управління та медіа, що забезпечує прямий та зворотний зв'язок між громадянським суспільством та державою. Війна та агресивна інформаційна політика агресора спрямована на формування переконання про нестабільність, погіршення соціально-економічної обстановки, активізує деструктивні політико-ідеологічні фактори, що становлять небезпеку для системи національних цінностей, ідеалів, традицій, що руйнують структури соціалізації особистості та створюють загрозу безпеці життєдіяльності людини, суспільства та держави.

До числа нормативно-правових актів, які формують загальні засади здійснення державної інформаційної політики, необхідно віднести Закон України «Про доступ до публічної інформації», котрий описує лише засади опублікування і поширення певних категорій інформації в мережі Інтернет розпорядниками інформації, права на активний і пасивний доступ користувачів до інформації, тощо [12]; Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який спрямований на визначення правових та організаційних основ забезпечення захисту

інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основних цілей, напрямів та принципів державної політики у сфері кібербезпеки України [13]; Закон України «Про боротьбу з тероризмом», в якому визначаються обмеження щодо поширення інформації (ст. 17 Закону забороняє поширювати через засоби масової інформації або в інший спосіб інформацію, що має на меті пропаганду або виправдання тероризму, містить висловлювання осіб, які чинять опір чи закликають до опору проведенню антитерористичної операції тощо) [14].

На рівні нормативно-правового регулювання питання здійснення державної інформаційної політики в умовах війни врегульовані у таких законодавчих актах, як: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [15], Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» [16]. Відповідно до останнього, Рада національної безпеки і оборони України вирішила постановити, що в умовах воєнного стану реалізація єдиної інформаційної політики є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення котрих складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі стратегічної комунікації – цілодобовому інформаційному марафоні «Єдині новини #UАразом» [16]. Також на особливу увагу заслуговує наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03 березня 2022 року №73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» [17]. Саме цим документом затверджено Алгоритм роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану. Перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України та інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану та Правила роботи представника засобу масової інформації у районі ведення бойових дій. В Алгоритмі роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану закріплено, що у період дії воєнного стану, заборонено поширювати інформацію, котра стосується: найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об'єктів у районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування; чисельність особового складу військових частин (підрозділів); кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання; інформацію щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються; інформацію про військові частини (підрозділи), форми, методи, тактику їх дій та способи застосування за призначенням тощо.

Ще одним важливим кроком на шляху формування організаційно-правових засад державної інформаційної політики в умовах війни став Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-ІХ, який «...спрямований на забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, на забезпечення плюралізму думок і вільного поширення інформації, на захист національних інтересів України та прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості...». Цей законодавчий акт відносить до грубих порушень інформаційного законодавства наступні діяння:

поширення інформації, що висвітлює збройну агресію проти України як внутрішній конфлікт, громадянський конфлікт чи громадянську війну, якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності; поширення недостовірних матеріалів щодо збройної агресії та діянь держави-агресора (держави-окупанта), її посадових осіб, осіб та організацій, що контролюються державою-агресором (державою-окупантом), у разі якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності [18].

На жаль, сьогодні нормативно-правове регулювання не торкається такого важливого сегменту діяльності засобів масової інформації, як «журналістське розслідування» [19]. Зазначені аспекти є особливо важливими на фоні періодичного розміщення окремими засобами масової інформації матеріалів щодо можливих фактів порушень прав і свобод громадян, корупційних діянь або висловлення припущень та підозр щодо діяльності окремих посадових осіб. Особливо гостро це питання виглядає у контексті війни та інформаційного протистояння з агресором. Термін «розслідування» означає всебічний розгляд, вивчення фактів, подій, проведення досліджень, тобто визначення обставин, пов'язаних із якимись подіями. Український дослідник О. Глушко пояснює, що журналістське розслідування – це жанр аналітичної публіцистики, мета якого виявити потаємні пружини гострих суспільних проблем, справжні причини існування яких старанно приховуються від широкої громадськості владними, політичними та іншими впливовими колами. Відповідно, журналістське розслідування – складний, синтетичний жанр, у якому можуть бути використані елементи проблемної статті, памфлету, нарису, фейлетону, репортажу, рецензії, а також документи, листування, протоколи, угоди, архівні, статистичні дані [20]. Головним принципом у роботі журналіста, який проводить розслідування, є гласність, створення відповідної атмосфери, громадської думки стосовно тих чи тих суспільних явищ, що включало б їхнє повторення у майбутньому. Для досягнення цієї мети в журналістському розслідуванні використовується весь арсенал літературно-публіцистичних засобів і стилістичних прийомів, які стимулювали б розумову енергію та впливали на емоції людей, викликаючи в них відповідну реакцію на подію [21].

У кінцевому рахунку в умовах війни питання виглядає таким чином – чи є правомірним публічне оприлюднення результатів «журналістського розслідування» та його публічне обговорення? У цьому випадку можлива ситуація гострої конкуренції державних органів влади та засобів масової інформації, що нерідко набуває антагоністичного характеру, деструктивного впливу засобів масової інформації на процеси соціалізації особистості, психологічного стану громадянського суспільства, цілісності соціальної системи в єдності громадянського суспільства та держави.

Необхідність врахування балансу інтересів доводить доцільність окремого нормативно-правового регулювання цього питання на рівні підзаконного акту з пері-

одом дії, окресленим часом воєнного стану. Мова йде про те, що у демократичному і правовому суспільстві не можливо заборонити проведення «журналістського розслідування», але логіка військового протистояння вимагає визначення меж та порядку здійснення оприлюднення його результатів. Інформація, отримана таким чином, може і повинна розглядатися як орієнтуючі відомості, що вимагають своєї перевірки компетентними правоохоронними органами держави (наприклад у статусі повідомлення про правопорушення). Зрозуміло, саме ці органи мають приймати рішення як про саму можливість оприлюднення отриманих в результаті «журналістського розслідування» даних, так і про їх обсяг та час здійснення такого оприлюднення. Головним і незаперечним має бути забезпечення інтересів суспільства, держави та прав і свобод громадян в умовах війни.

Подібна правова норма може бути доповненням до змісту Указу Президента України «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» у такому вигляді: *«Інформація, отримана в результаті здійснення «журналістського розслідування», котра має відношення до питань забезпечення національної безпеки, оборони України, її територіальної цілісності та суверенітету, підлягає оприлюдненню лише за умови здійснення її перевірки компетентними органами влади та їх дозволу відповідно до вимог дотримання принципів свободи діяльності у сфері медіа, інтересів національної безпеки, обороноздатності, територіальної цілісності, громадського порядку, запобігання заворушенням, забезпечення авторитету влади, здійснення охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно».*

Висновки та пропозиції дослідження. Тривале реформування системи соціально-політичних відносин в Україні поставило перед науковцями, політиками, державними діячами завдання щодо створення ефективної державної інформаційної політики як інструменту регулювання взаємодії усіх компонентів суспільно-політичної системи та, насамперед, держави, громадянського суспільства і медіа. Її рішення перебуває у прямій залежності від рівня політичної культури та зрілості політичної свідомості суспільства, адекватності політичної ідеології суспільно-політичним процесам. Події російсько-української війни загострили та пришвидшили процеси формування державної інформаційної політики у кризових умовах. Інформаційна політика в умовах війни включає комплекс дій та заходів нормативно-правового, організаційного, контрольного та іншого характеру, спрямованих дотримання принципів свободи діяльності у сфері медіа та забезпечення балансу інтересів суспільства та держави в умовах відбиття збройної агресії.

У підсумку наголосимо, що підвищення рівня достовірності, надійності інформації, найефективніше використання інформаційних ресурсів в умовах війни, зовнішніх та внутрішніх інформаційних каналів підвищують якість управлінських рішень влади, стійкість політичної та військової системи, стабільність соціально-політичного розв'язку в надзвичайних умовах та сприятимуть перемозі України на полі бою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пунда О.О., Добрянська О.Д., Новицька Н.Б. Принципи інформаційної політики в умовах війни та їх нормативно-правове закріплення. *Екологічне право*. 2022. №1-2. С. 60–65.
2. Новицький А. Щодо питання структуризації інформаційного права як наукової категорії. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 4. С. 34–38.
3. Новицька Н.Б. Захист суспільної моралі в інформаційному суспільстві. *Інформація і право*. 2011. № 3(3). С. 28–33.
4. Цимбалюк В. Інформаційне право (основи теорії і практики) : моногр. К. : «Освіта України», 2010. 388 с.
5. Основи інформаційного права України: навч. посіб. / В. Цимбалюк, В. Гавловський, В. Брижко [та ін.] ; за ред. М. Швеця. 2-ге вид. (переробл. і доп.) К. : Знання, 2009. 414 с.

6. Селезньова О. Теоретико-методологічні основи інформаційного права України : моногр. / О. Селезньова. Чернівці : Місто, 2014. 408 с.
7. Заніздра Н.О. Державна інформаційна політика на сучасному етапі та шляхи вдосконалення. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2012. №4. С. 193–196.
8. Жаровська І., Ортинська Н. Інформаційна війна як сучасне глобалізаційне явище. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2020. Т. 7. №2. С. 56–61.
9. Бабенко Ю. Інформаційна війна – зброя масового знищення. URL.: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2006/04/20/4399050/> (дата звернення 05.02.2023 р.)
10. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення 20.07.2022 р.)
11. Інформаційна політика. URL. <http://volynstandart.com.ua/information-policy/> (дата звернення 05.02.2023 р.)
12. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2657-XII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення 20.07.2022 р.)
13. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 9 травня 2018 р. № 2163-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19/> (дата звернення 05.02.2023 р.)
14. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення 05.02.2023 р.)
15. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> / (дата звернення 05.02.2023 р.)
16. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» : Указ Президента України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761> / (дата звернення 05.02.2023 р.)
17. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану : Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03 березня 2022 року №73. URL. https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_050322.pdf?fbclid=IwAR3BFiXuFbIkYZgRCWVYGHffTJhtmhBbQXAEVE7KZ-MR00Q_i6gzSslnkFg / (дата звернення 05.02.2023 р.)
18. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. *Законодавство України. Верховна Рада України*. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text/> (дата звернення 05.02.2023 р.)
19. Сущенко В.М. Журналістське розслідування правопорушень: загальна характеристика та поняття з точки зору правознавства. URL. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2614/Sushchenko_Zhurnalistske_rozsliduvannia_praporushen.pdf?sequence=1&isAllowed=y/ (дата звернення 05.02.2023 р.)
20. Глушко, О.К. Журналістське розслідування: Історія, теорія, практика : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. К. : Арістей, 2006. 144 с.
21. Нікітіна Н.В. Специфіка журналістського розслідування: основи жанру й методу URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2326/> (дата звернення 05.02.2023 р.)